

Grčka

Istorijski periodi

Termin Antička Grčka se odnosi na civilizaciju koja je počela da se uzdiže tokom 8. veka p. n. E. u periodu koji je usledio nakon propasti Mikenske civilizacije, koja se razvila napodručju kontinentalne Grčke, Male Azije, Mediterana (južna Italija i Sicilija "Magna Grecia") i obalama Crnog mora, sve do 146. p. n. e. kada je Grčka osvojena od strane Rimske republike.

Helenska civilizacija će doživeti svoj vrhunac sredinom 5. veka p. n. e. u Atini.

Grčka

Karakter grčkog društva

- Religija - Politeizam
- Polisi – gradovi države
- Demokratija, ali i robovlasnički odnosi
- Filozofija
- Umetnost

Eugenio Racaniello

Grčka

Karakter grčke umetnosti

Faze:

Arhajska
Klasična
Helenistička

Idealizacija
Harmoničnost
Pitagorejska estetika
brojeva

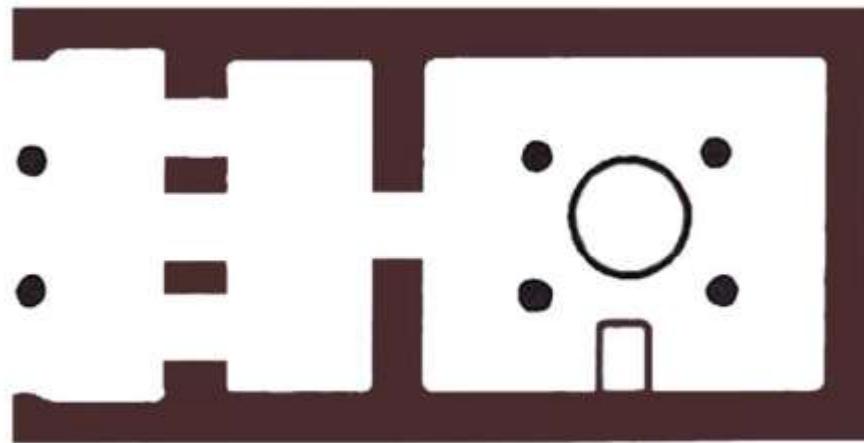
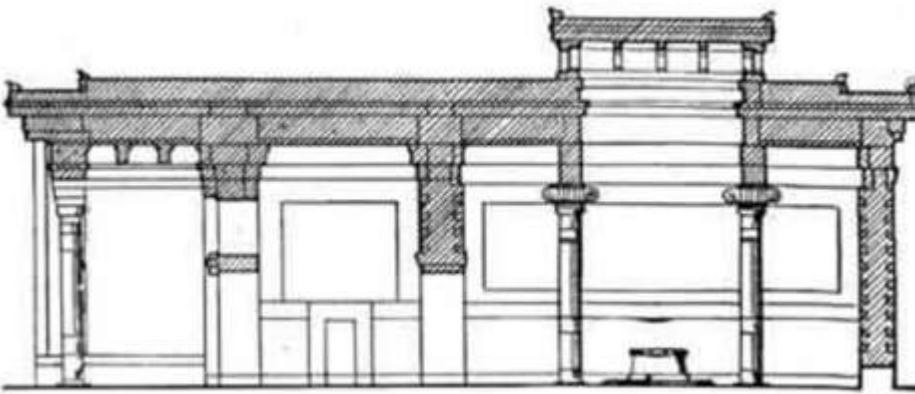
Grčka

Arhitektura

Arhitektura antičke Grčke je izrasla iz starijih kultura, maloazijske i mikenske, i razvijala se u 7. veku do 5. veka p.n.e. ka velikom savršenstvu iz privrednih i socijalnih, kao i kulturnih preduslova i izrasla iznad svoje upotrebe osnove kao stvarna umetnost koja je uticala na opšta stremljenja u svetskom razvoju umetnosti.

Grčka

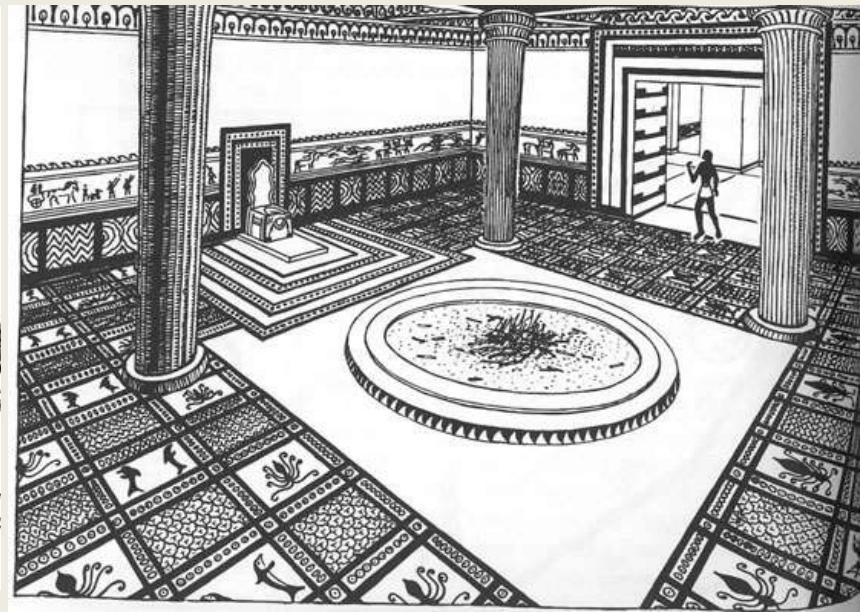
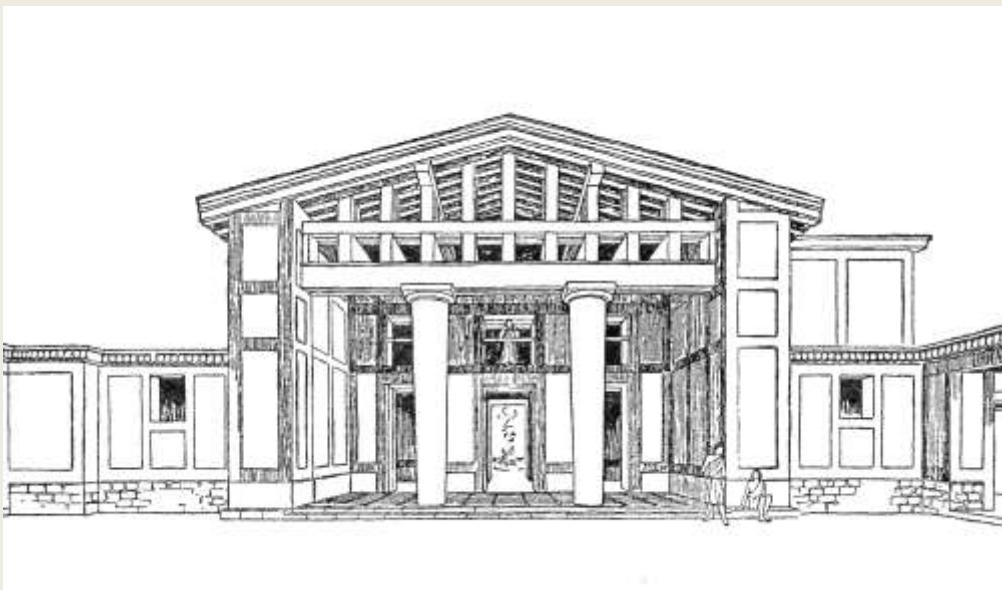
Izvori

Megaron

Megaron je praoblik grčke kuće. Predstavlja jednostavnu pravougaonu građevinu sa predvorjem koje čine ante. U središtu unutrašnjeg prostora stajalo je ognjište a četiri stuba oko njega nosila su na tom mestu nešto uzdignutiji krov, tako da je bio omogućen odvod dima. Megaron se spominje u Homerovim epovima a iskopavanja u Mikeni otkrila su njegov oblik. Svi grčki hramovi su napravljen po principu megarona, sa oltarem koji se nalazi na mestu ognjišta.

Grčka

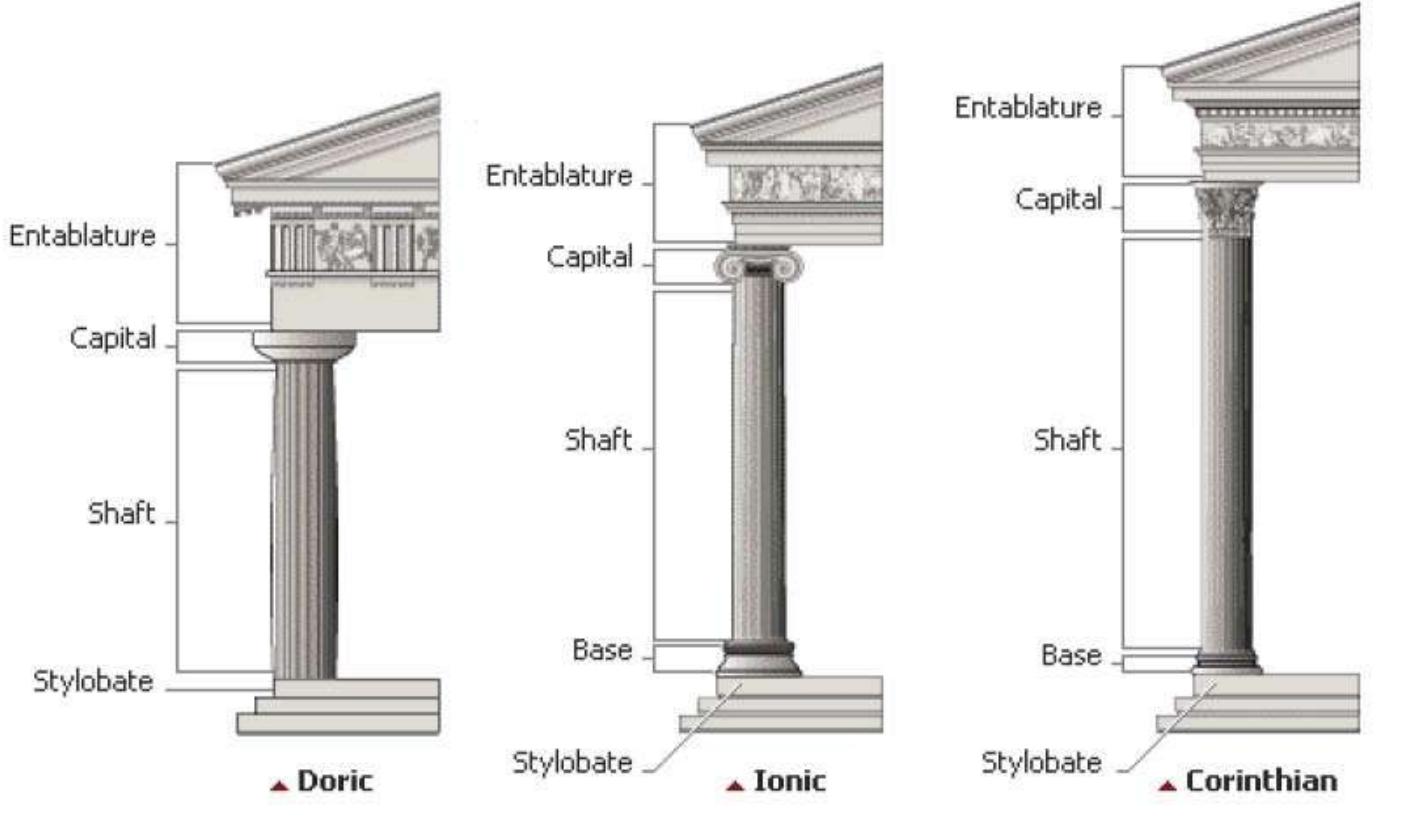
Megaron

Grčka

Stilski redovi

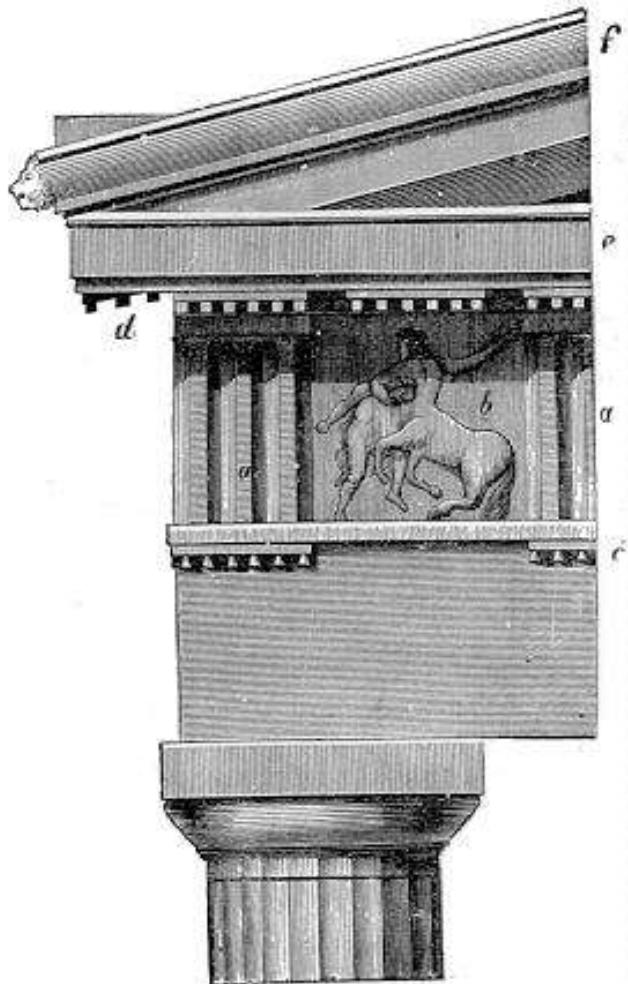
Jonski
Dorski
Korintski

Grčka

Dorski stil

Dorski red preovlađuje u kontinentalnoj Grčkoj, Velikoj Grčkoj i na Siciliji. On je karakterisan stubom u ovoj arhitekturi sa odgovarajućim kapitelom. On je oslojen na stilobad, diže se čvrst i snažan i uži je pri vrhu nego u osnovi sa čistim žlebovima - kanelurama kojim je izbrazdan. Završava se kapitelom koji se sastoji od ehinusa - u vidu nekog lastučića i abakusa na kojem leže pravougaone arhitravne grede čiji sastavi se nalaze u osnovi stubova. Iznad arhitrava je friz na kojem se nalaze ukraši od triglifa i metopa koji se smenjuju i iznad njih se nalazi venac. Zabat je ukrašen timpanonom-trouglastim elementom koji je ispunjen skulpturalnim prikazima.

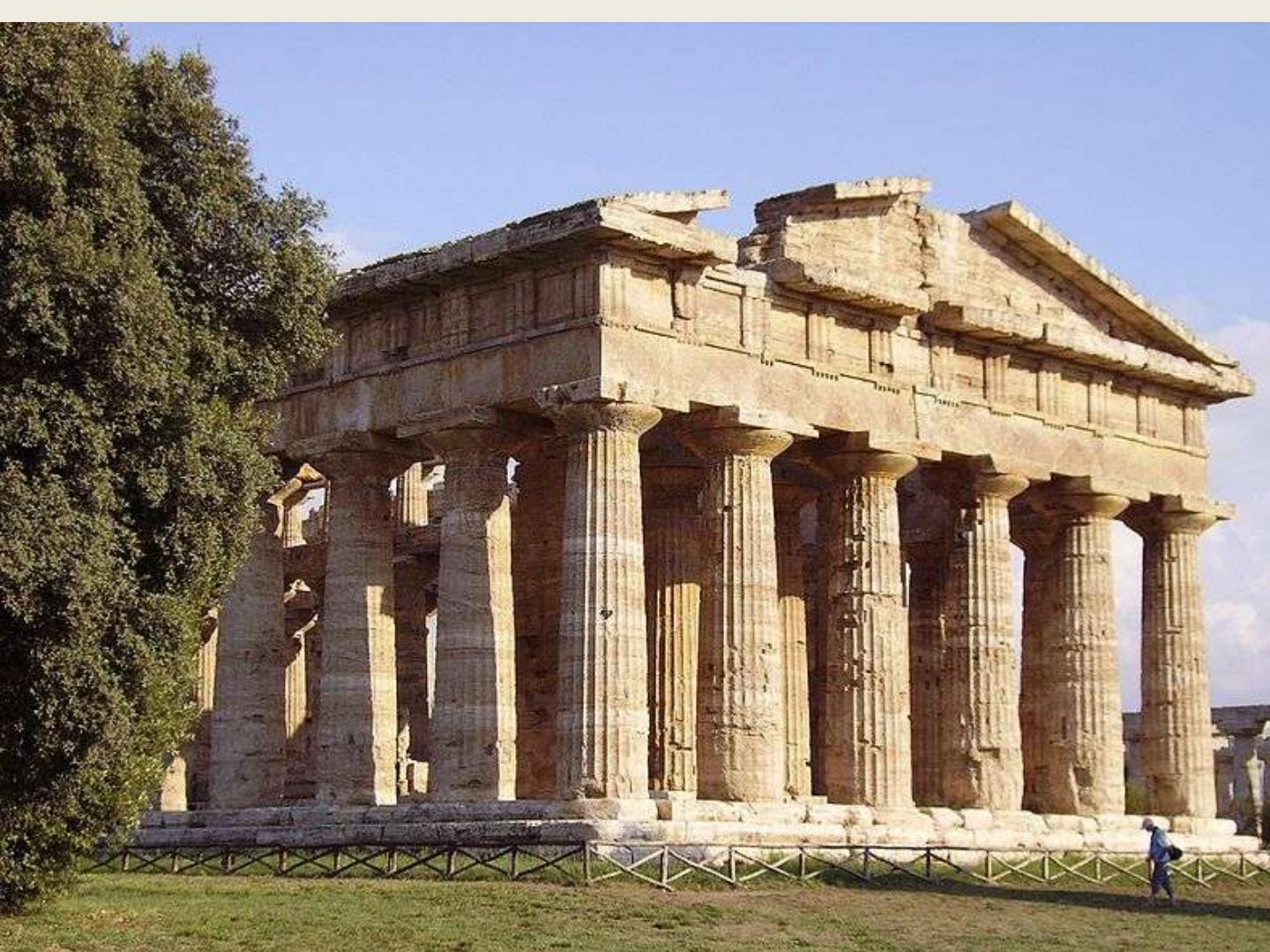

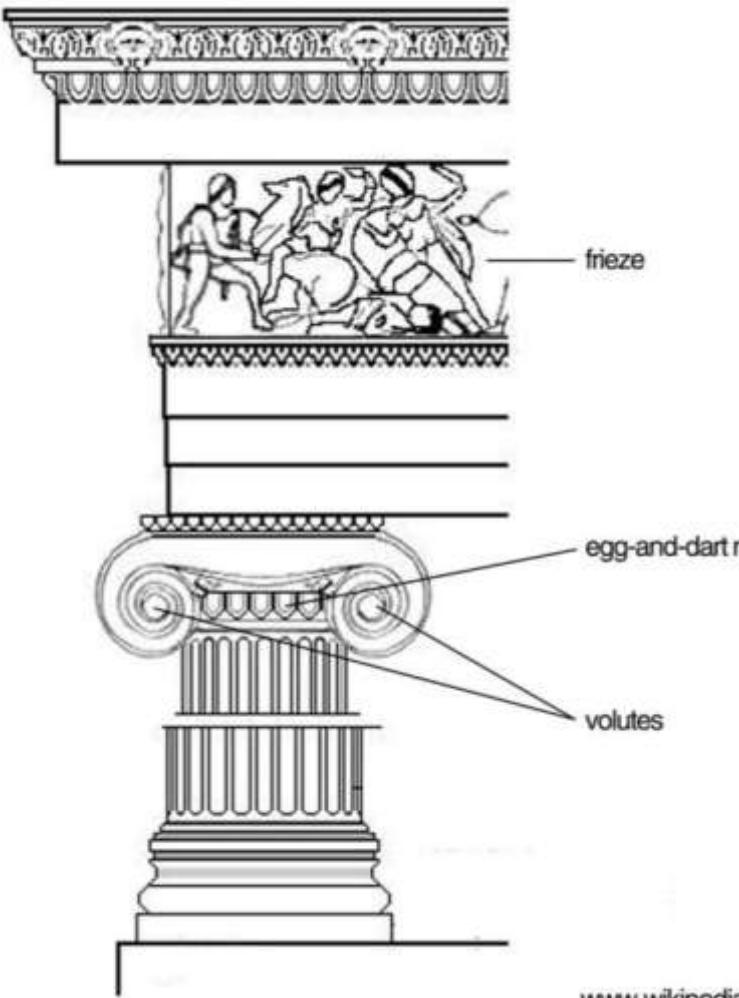
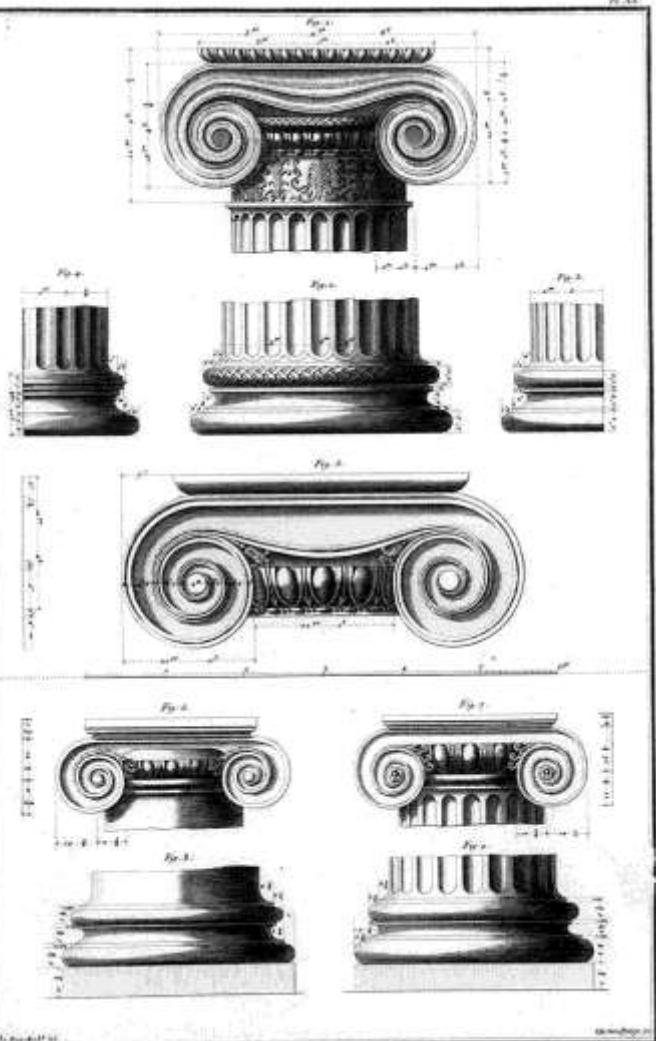
The Doric Order in the Parthenon at Athens.

Grčka

Dorski stil

Šest najpoznatijih dorskih hramova su u Selinuntu, Posejdonov hram, u Paestrumu Dimitrov hram u Paestrumu, ruševine hrama u Agrigendu, Zeusov Hram u Olimpiji, Tezejon u Ateni, Partenon na atinskoj akropolji i Apolonov hram u Figaliji.

Grčka

Jonski stil

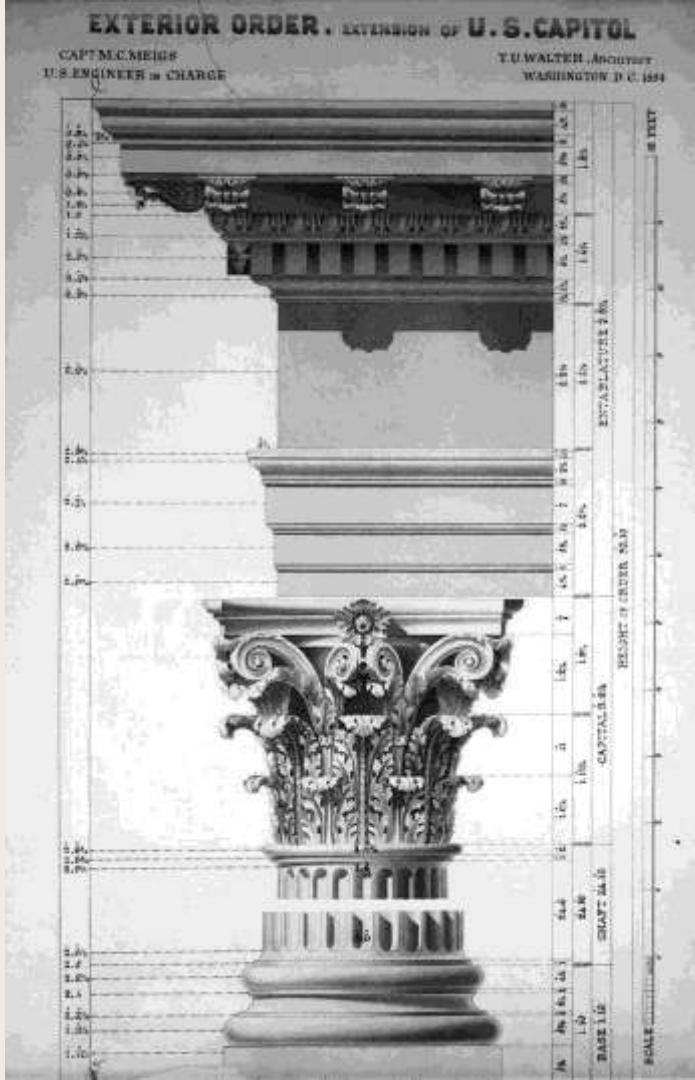
Jonski red preovladava u Joniji u istočnom delu Egejskog mora i donekle je redak na zapadu Grčke. Stub jonskog reda leži na ukrašenoj okrugloj stopi, vitkiji je od dorskog stuba i ima 24 kanelure, nosi kapitel koji ima fasciju sa simetričnim volutama i ehinus jajastu kimu. Stubovi nose arhitravne grede i friz ukraćen triglifima i metopama. Najpoznatiji su Filipejon u Olimpiji, Hram Atene Nike, Erehetejon na atinskom akropolju i Artemezejon u Efesu.

Grčka

Jonski stil

Jonski red preovladava u Joniji u istočnom delu Egejskog mora i donekle je redak na zapadu Grčke. Stub jonskog reda leži na ukrašenoj okrugloj stopi, vitički je od dorskog stuba i ima 24 kanelure, nosi kapitel koji ima fasciju sa simetričnim volutama i ehinus jajastu kimu. Stubovi nose arhitravne grede i friz ukraćen triglifima i metopama. Najpoznatiji su Filipejon u Olimpiji, Hram Atene Nike, Erehejeon na atinskom akropolju i Artemežijon u Efesu.

Grčka

Korintski stil

Korintski red je u stvari jedna varijanta jonskog reda i baza mu je kao u jonskog stuba a kapitel je sastavljen od stiliziranog lišća biljke akantusa i voluta na svakom uglu kapitela.

Najpoznatijisu Olimpejon u Ateni, hram Lambrandi u Maloj Aziji i hramovi kružnog oblika u Delfima i Epidaurusu.

U rimskoj arhitekturi ovakav stub je kombinovan sa jonskim stubom i takova kombinacija ovih stilova se naziva kompozitni kapitel.

Grčka

Korintski stil

Korintski red je u stvari jedna varijanta jonskog reda i baza mu je kao u jonskog stuba a kapitel je sastavljen od stiliziranog lišća biljke akantusa i voluta na svakom uglu kapitela.

Najpoznatijisu Olimpejon u Ateni, hram Lambrandi u Maloj Aziji i hramovi kružnog oblika u Delfima i Epidaurusu.

U rimskoj arhitekturi ovakav stub je kombinovan sa jonskim stubom i takova kombinacija ovih stilova se naziva kompozitni kapitel.

Grčka

Arhitektonski i urbani programi

Karakter društvenog uređenja, politički sistem i razvoj umetnosti i filozofije iznedrio je nove potrebe, za koje je bio potreban i novi arhitektonski okvir. Ti novi tipovi objekata su:

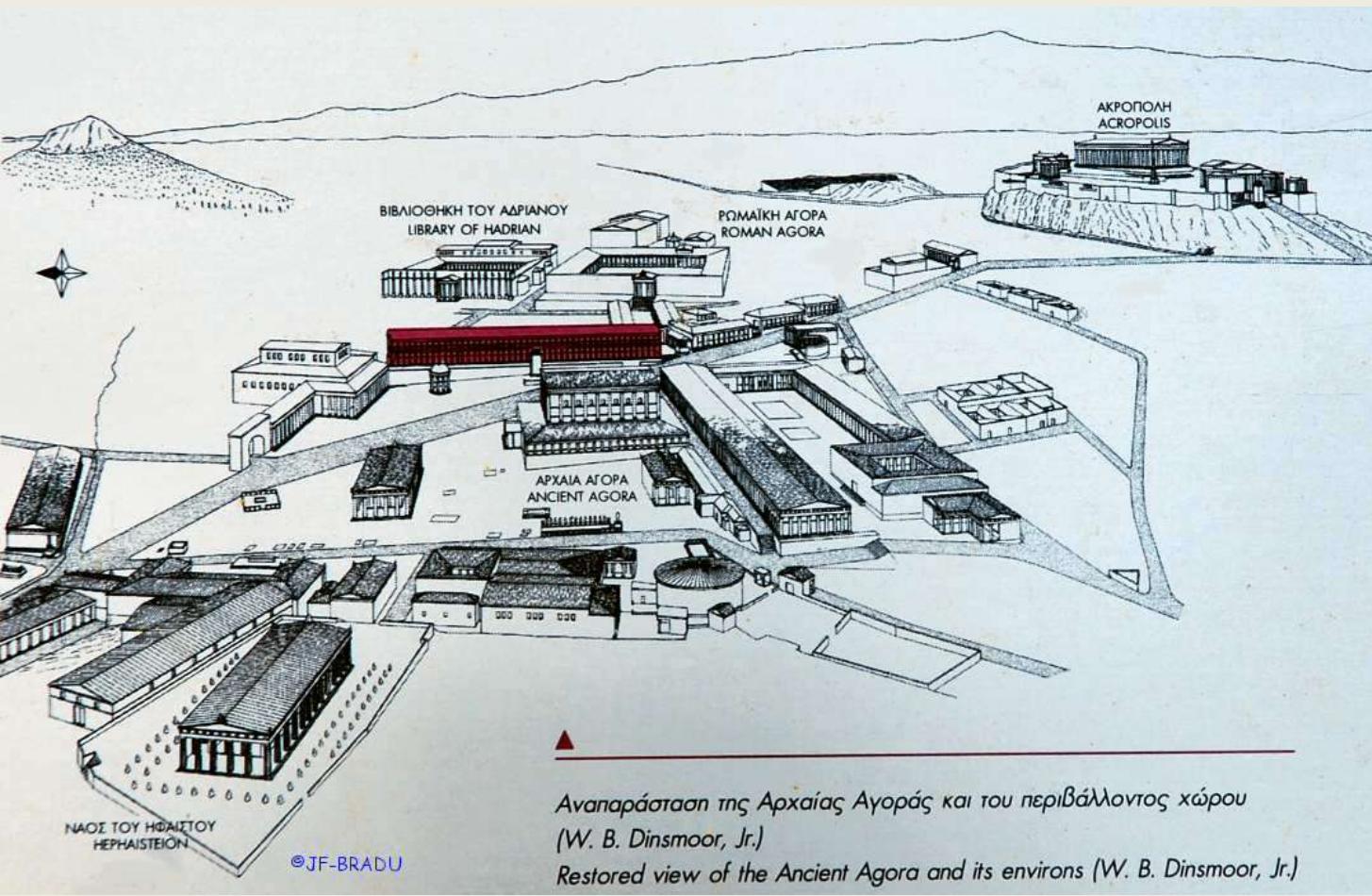
- Agora (gradski trg)
- Akropolis
- Hram
- Pozorišta
- Buleterioni (većnice)
- Stoe (javni tremovi, tržnice)
- Stadioni
- Gimnazioni (za fizičku kulturu)
- Palestre (za intelektualno razvijanje)
- Odeoni (za muziku)

Grčka

Urbanizam

Agora – gradski trg

Grčki gradovi obično su bili utvrđeni i imali su odvojeno društveno središte grada oko glavnog trga u dolini (agora) od verskog centra koji se razvija iz nekadašnje citadele na brežuljku (akropolju). Agora u Atini je nepravilan četvorougaoni trg okružen nizom zgrada različitih funkcija (stoa za skupljanje građana, većnica u obliku pozorišta, tržnice, sudnice i hramova) koji slede po terenu.

Grčka

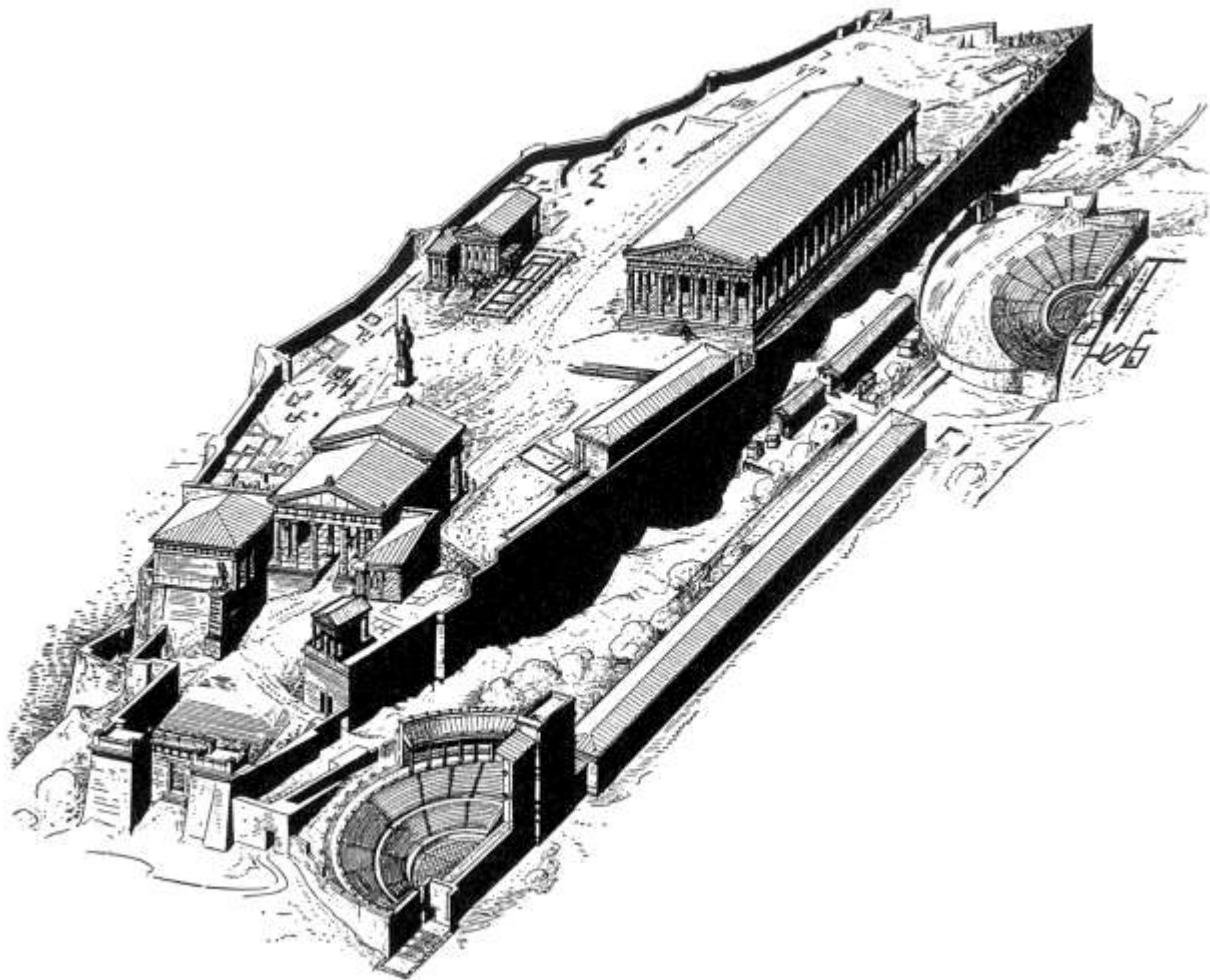
Akropolis

Akropolj je utvrđeno naselje na uzvišici, a najpoznatiji je Atinski akropolj. Njegovi zidovi potiču još iz mikenskog doba. Posle ratova sa Persijom tu su podignuti Partenon i Erehejon od kojih prvi predstavlja najveći doprinos iz ostvarenja arhitekture hramova. Na akropolju se nalazi monumentalni ulaz Propileji, Kao i Odeon u kome su se održavale muzičke priredbe. Odeon je iz polovine 2. veka p. n. e. i podigao ga je Herodes Antikus kao i Dionisovo pozorište, Stoa-zgrada sa jednim dugim nizom uz koji se nalazi red stubova i drugi manje značajni objekti.

Grčka

Akropolis

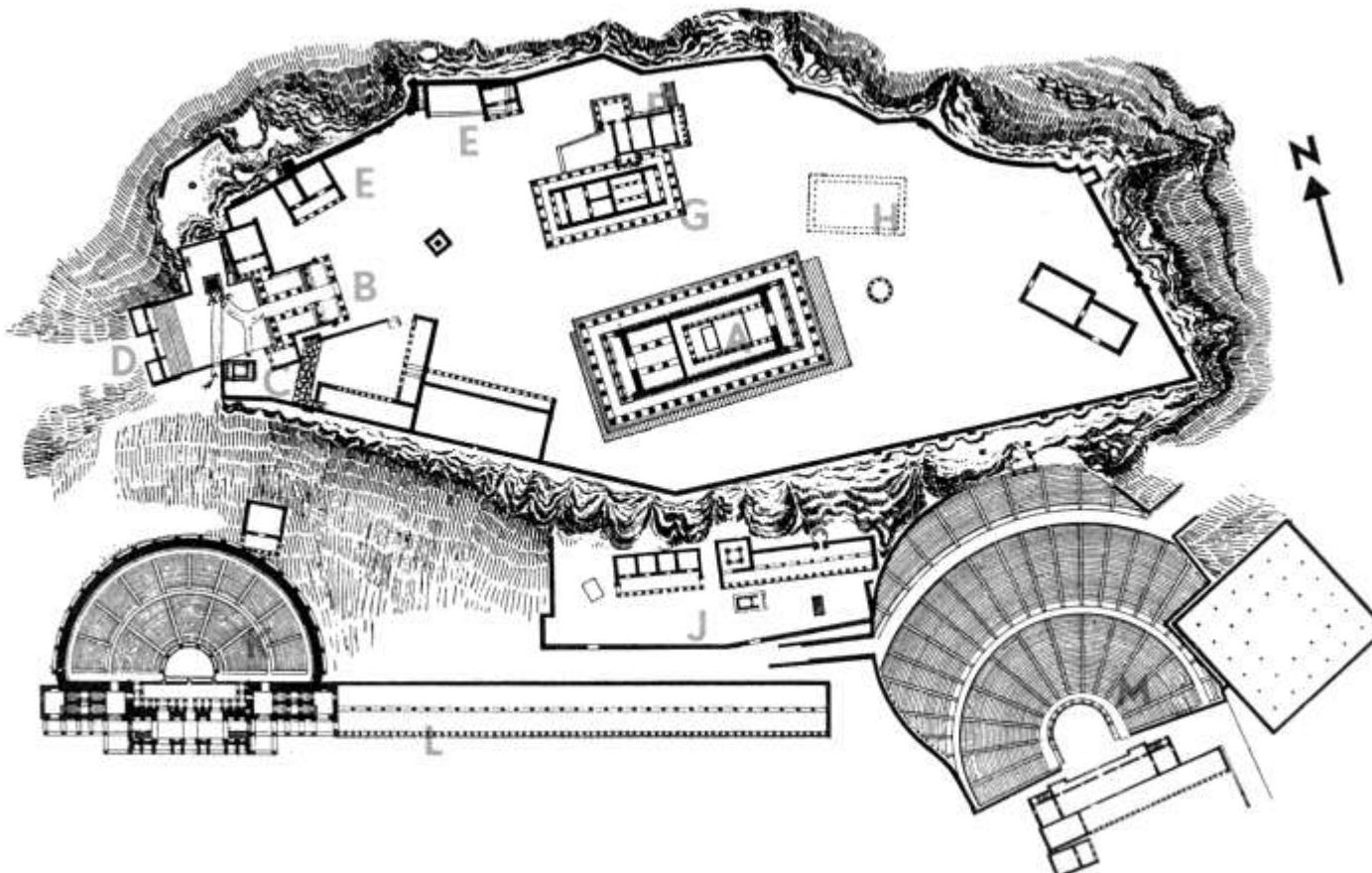

Akropolj je utvrđeno naselje na uzvišici, a najpoznatiji je Atinski akropolj. Njegovi zidovi potiču još iz mikenskog doba. Posle ratova sa Persijom tu su podignuti Partenon i Erehejon od kojih prvi predstavlja najveći doprinos iz ostvarenja arhitekture hramova. Na akropolju se nalazi monumentalni ulaz Propileji, Kao i Odeon u kome su se održavale muzičke priredbe. Odeon je iz polovine 2. veka p. n. e. i podigao ga je Herodes Antikus kao i Dionisovo pozorište, Stoa-zgrada sa jednim dugim nizom uz koji se nalazi red stubova i drugi manje značajni objekti.

Grčka

Akropolis

Akropolj je utvrđeno naselje na uzvišici, a najpoznatiji je Atinski akropolj. Njegovi zidovi potiču još iz mikenskog doba. Posle ratova sa Persijom tu su podignuti Partenon i Erehejon od kojih prvi predstavlja najveći doprinos iz ostvarenja arhitekture hramova. Na akropolju se nalazi monumentalni ulaz Propileji, Kao i Odeon u kome su se održavale muzičke priredbe. Odeon je iz polovine 2. veka p. n. e. i podigao ga je Herodes Antikus kao i Dionisovo pozorište, Stoa-zgrada sa jednim dugim nizom uz koji se nalazi red stubova i drugi manje značajni objekti.

Grčka

Hram Partenon

Partenon 2
Doba Perikla
437-431 pne
Graditelji Iktinos i
Lalikrates
Skulpture Fidija
Dorski stil, geometrijske i
perspektivne korekcije

Hram, crkva i džamija, na
kraju magacin baruta.
Razrušen u napadu
Mlečana na Turke u 17.
veku.
Lord Elgin, 19. vek.
Iskopava skulpture i odnosi
u Vel. Britaniju.

Grčka

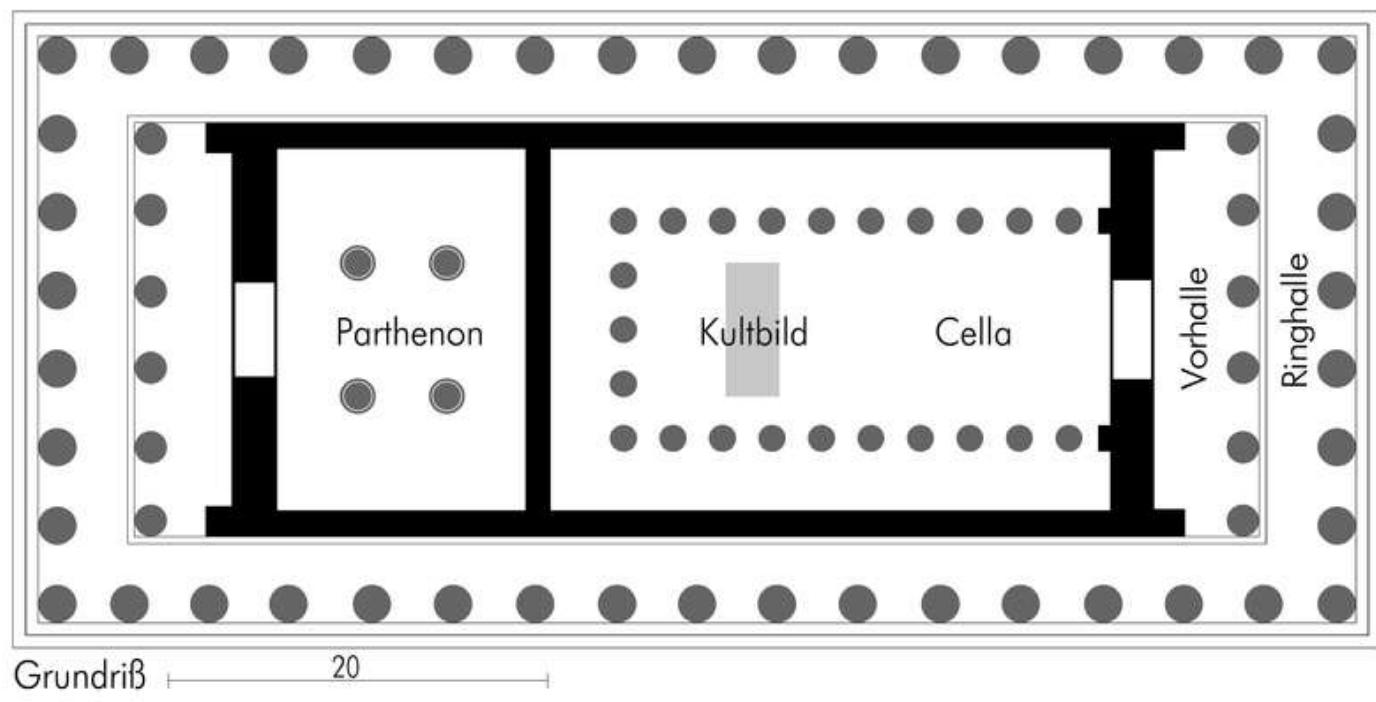
**Hram
Partenon**

Partenon 2
Doba Perikla
437-431 pne
Graditelji Ikonos i
Lalikrates
Skulpture Fidija
Dorski stil, geometrijske i
perspektivne korekcije

Hram, crkva i džamija, na
kraju magacin baruta.
Razrušen u napadu
Mlečana na Turke u 17.
veku.
Lord Elgin, 19. vek.
Iskopava skulpture i odnosi
u Vel. Britaniju.

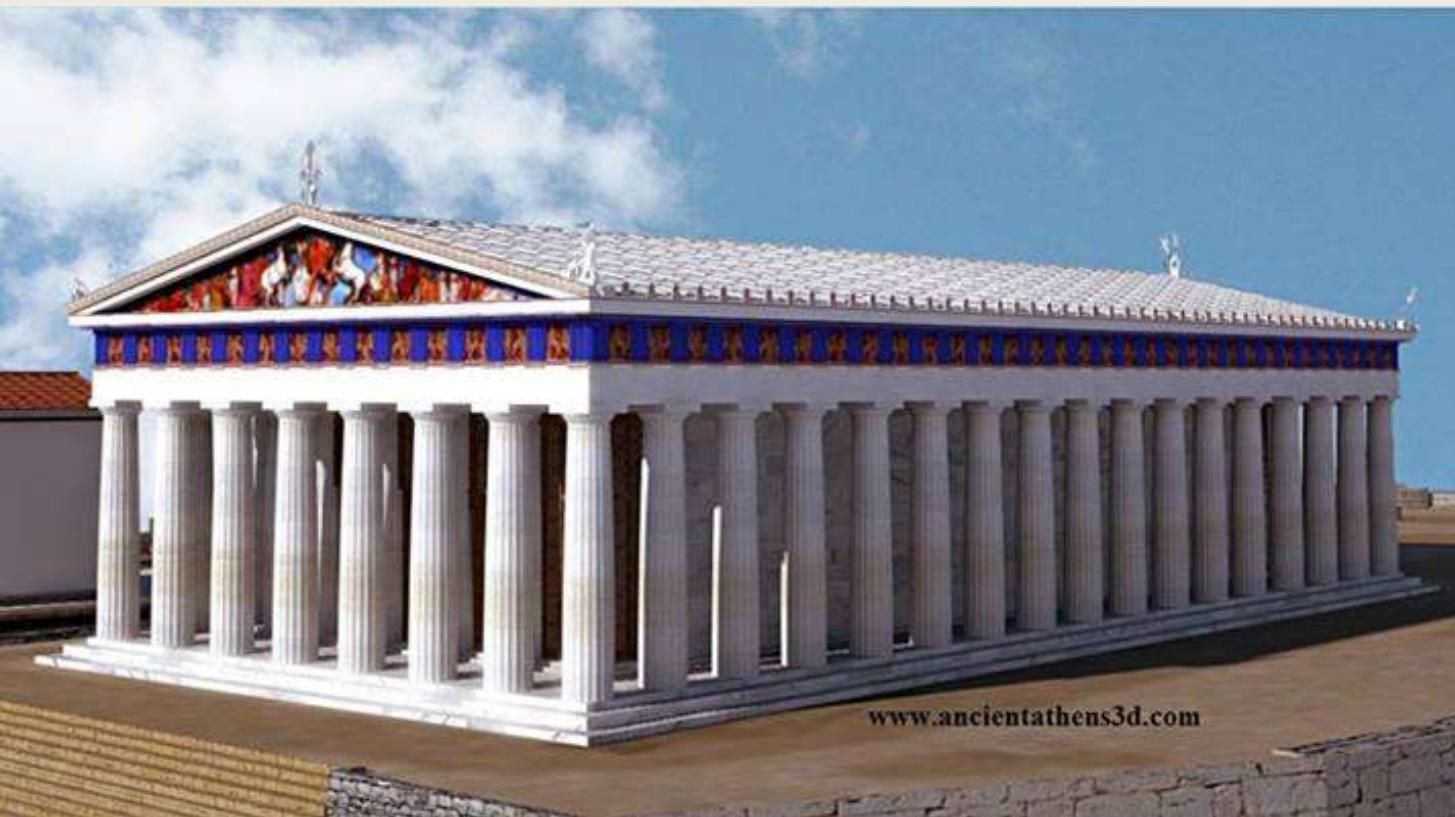
Grčka

Hram
Partenon

Grčka

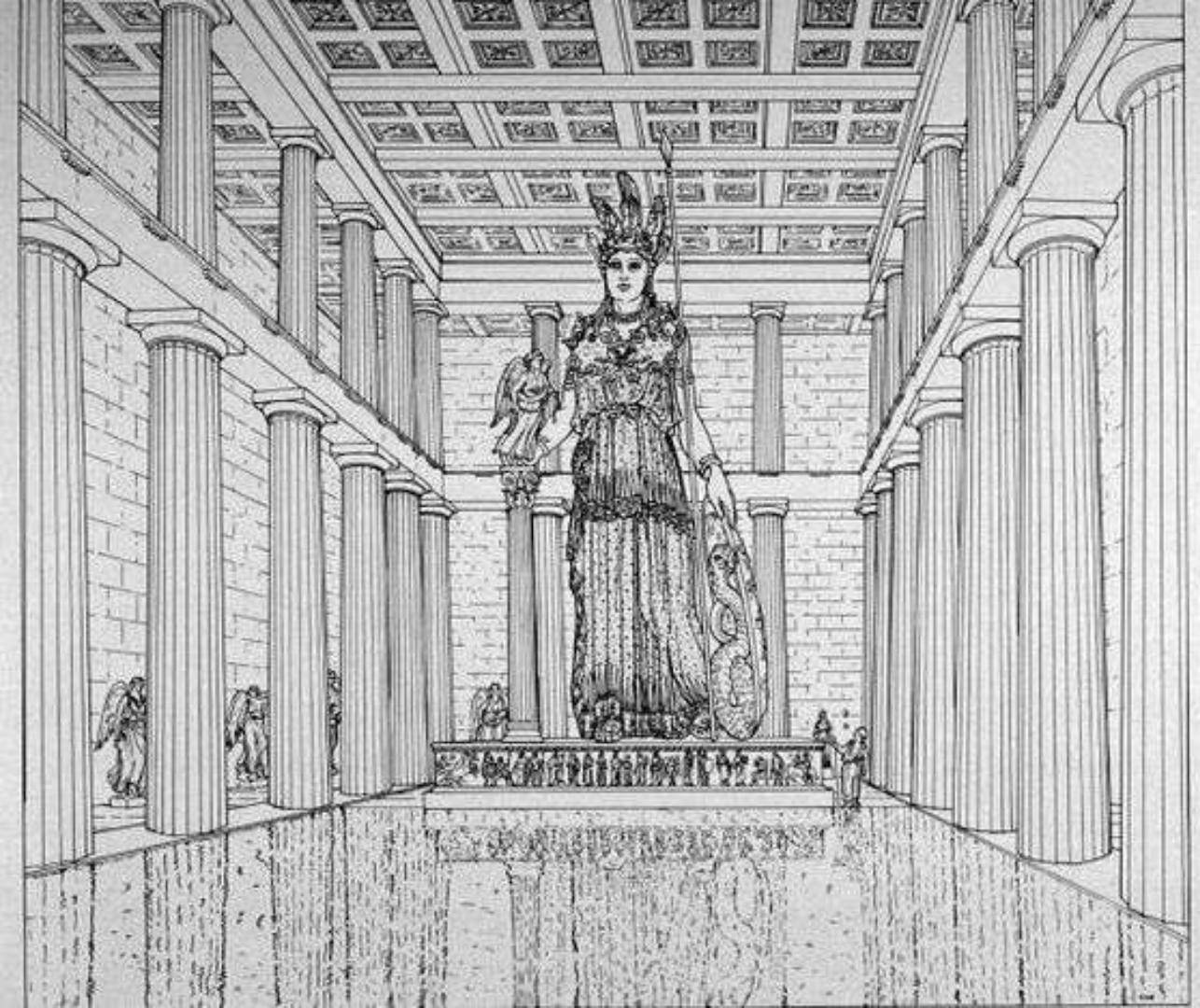
Hram
Partenon

Grčka

Grčka
Hram
Partenon

Grčka

**Arhitektonski
programi**

Eretheon, Mnesikle

Grčka

**Arhitektonski
programi**

Eretheon, Mnesikle

Grčka

Arhitektonski
programi

Hram – Tolos u
Delfima.

Grčka

Pozorišta

U arhitekturi koja se intenzivno razvija na celom grčkom području u 4. veku p. n. e. pojavili su se novi oblici od kojih je najznačajnije pozorište. Njegov oblik je određen postepenim rauvojem dramske umetnosti. U početku su se pozorišta gradili od drveta a kasnije i od kamena. Koristio se pad uzvišenja da bi se na njemu postavili redovi za gledaoce a na proplanku se formira u polukružnom ili kružnom obliku orchestra koja je odvojena od scene koja se nalazi iza nje. Najznačajnija pozorišta u grčkoj arhitekturi su Dionisovo pozorište u Ateni na obroncima akropolja, pozorište u Delfima, zatim i Epidaurusu i Sirakuzi.

Epidaurus, Peloponez

Grčka

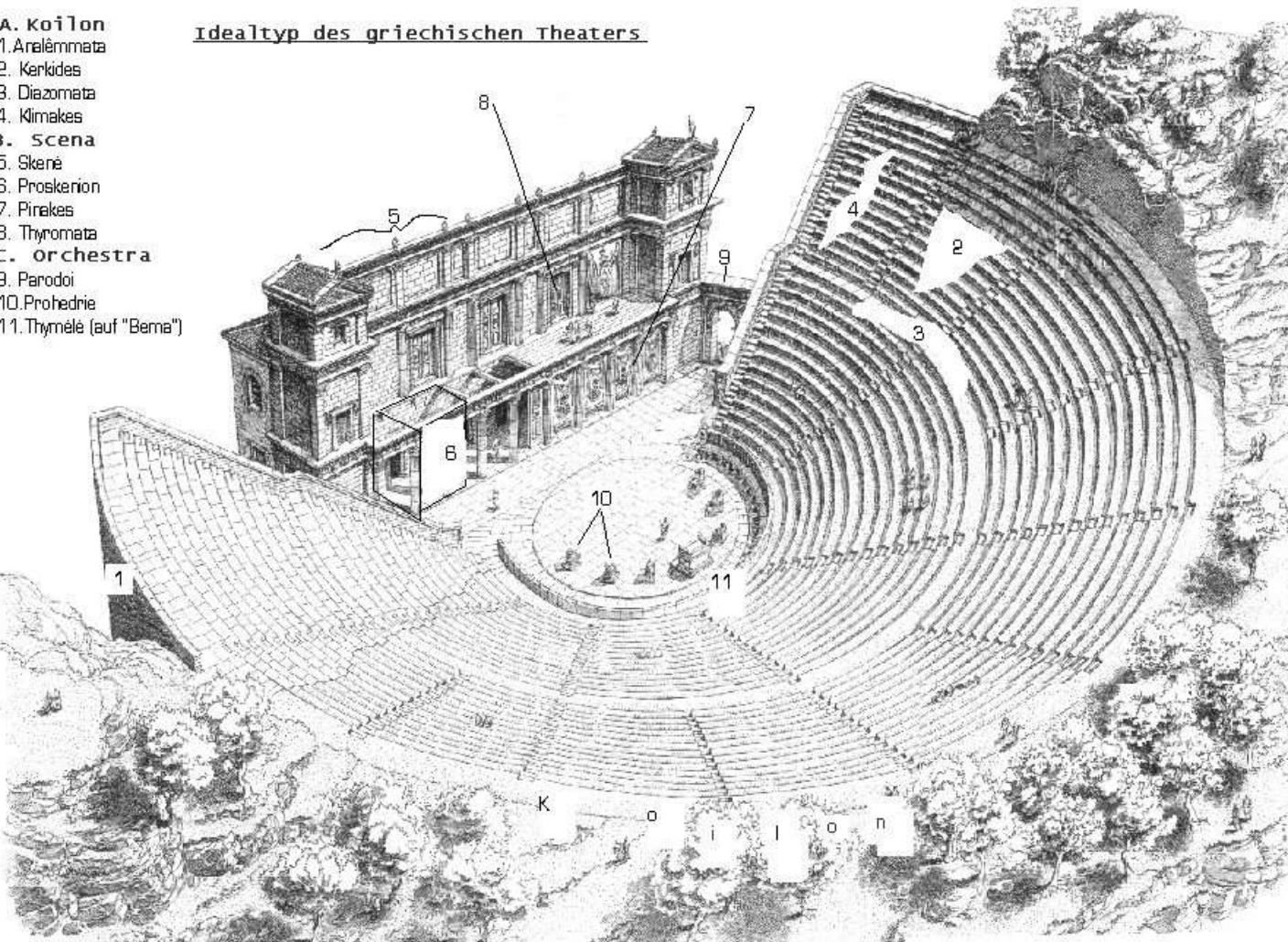
Pozorišta

Taormina, Sicilija

- A. Koilon**
 1. Analēmma
 2. Kerkides
 3. Diazomata
 4. Klimakes
B. Scena
 5. Skené
 6. Proskeiron
 7. Pírakes
 8. Thyromata
C. orchestra
 9. Parodoi
 10. Prohedrie
 11. Thymélē (auf "Bema")

Idealtyp des griechischen Theaters

Grčka

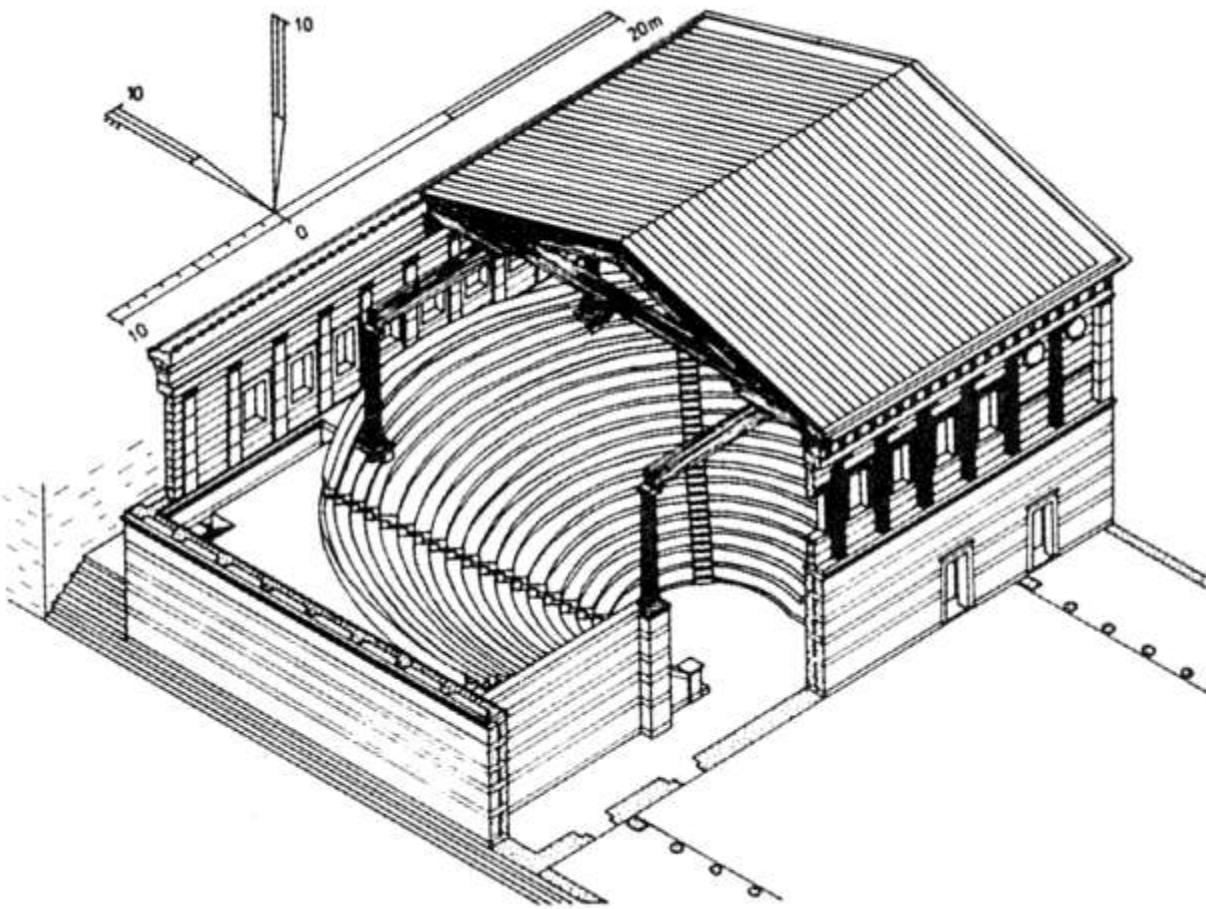
Pozorišta

U arhitekturi koja se intenzivno razvija na celom grčkom području u 4. veku p. n. e. pojavili su se novi oblici od kojih je najznačajnije pozorište. Njegov oblik je određen postepenim rauvojem dramske umetnosti. U početku su se pozorišta gradili od drveta a kasnije i od kamena. Koristio se pad uzvišenja da bi se na njemu postavili redovi za gledaoce a na proplanku se formira u polukružnom ili kružnom obliku orchestra koja je odvojena od scene koja se nalazi iza nje. Najznačajnija pozorišta u grčkoj arhitekturi su Dionisovo pozorište u Ateni na obroncima akropolja, pozorište u Delfima, zatim i Epidaurusu i Sirakuzi.

Epidaurus, Peloponez

Grčka

Buleterion (većnica)

Grčka

Stoa

A photograph of a classical portico or stoa. The structure is built of numerous white marble columns supporting a dark, horizontal roof. The floor is made of light-colored stone tiles. The perspective leads the eye down the length of the portico towards a bright, open area where green trees are visible against a clear sky.

Grčka

Stoa

Grčka

Urbanizam

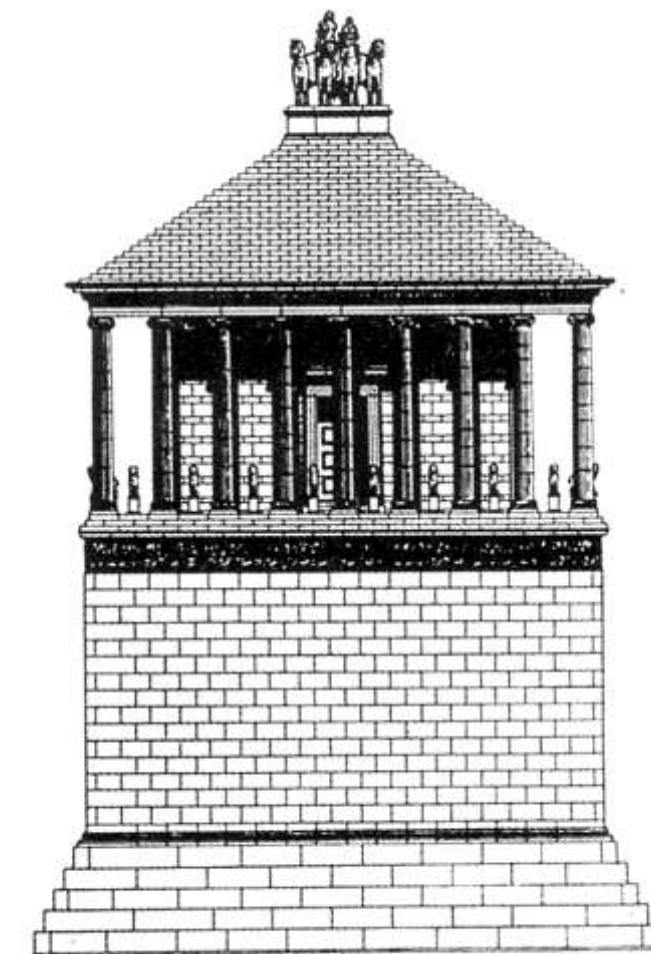
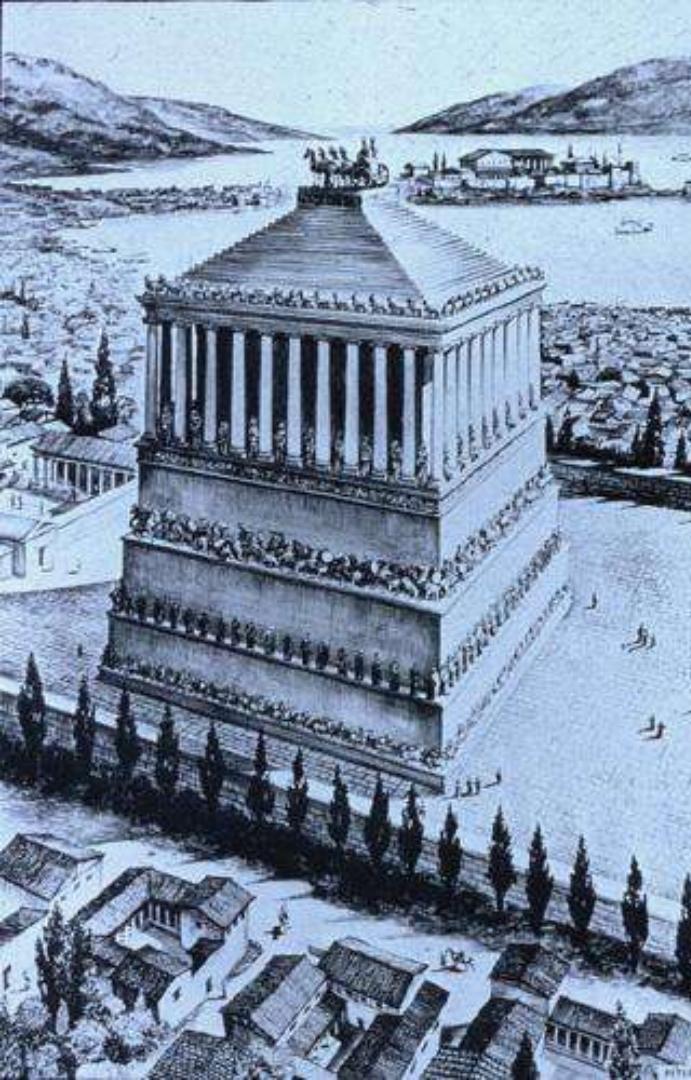
**Stadioni
Javna kupatila**

Grčka

Arhitektura u helenističkom periodu

Helenistička era je termin koji se koristi da bi definisao period antičke istorije između smrti Aleksandra Makedonskog, 323. p. n. e. i Rimskog osvajanja Ptolomejskog Egipta 30. p. n. e. Tokom helenističke ere na prostoru Srednjeg istoka i severne Afrike desila se rapidna ekspanzija helenske kulture kao posledica Makedonskog osvajanja Ahemenidskog kraljevstva. Tokom Helenističke ere došlo je do mešanja helenske kulture sa prostora Grčke i Male Azije sa istočnim kulturama.

Grčka

**Arhitektura u
helenističkom periodu**

**Mauzolej u
Halikarnasu**

A photograph of the reconstructed Pergamon Altar in the Pergamon Museum, Berlin. The image shows the massive stone structure with its tiered steps, colonnades, and relief carvings. The reliefs depict various figures and scenes, including the famous Gigantomachy scene on the front. The building is set against a bright, modern interior with a glass roof.

Grčka

**Arhitektura u
helenističkom periodu**

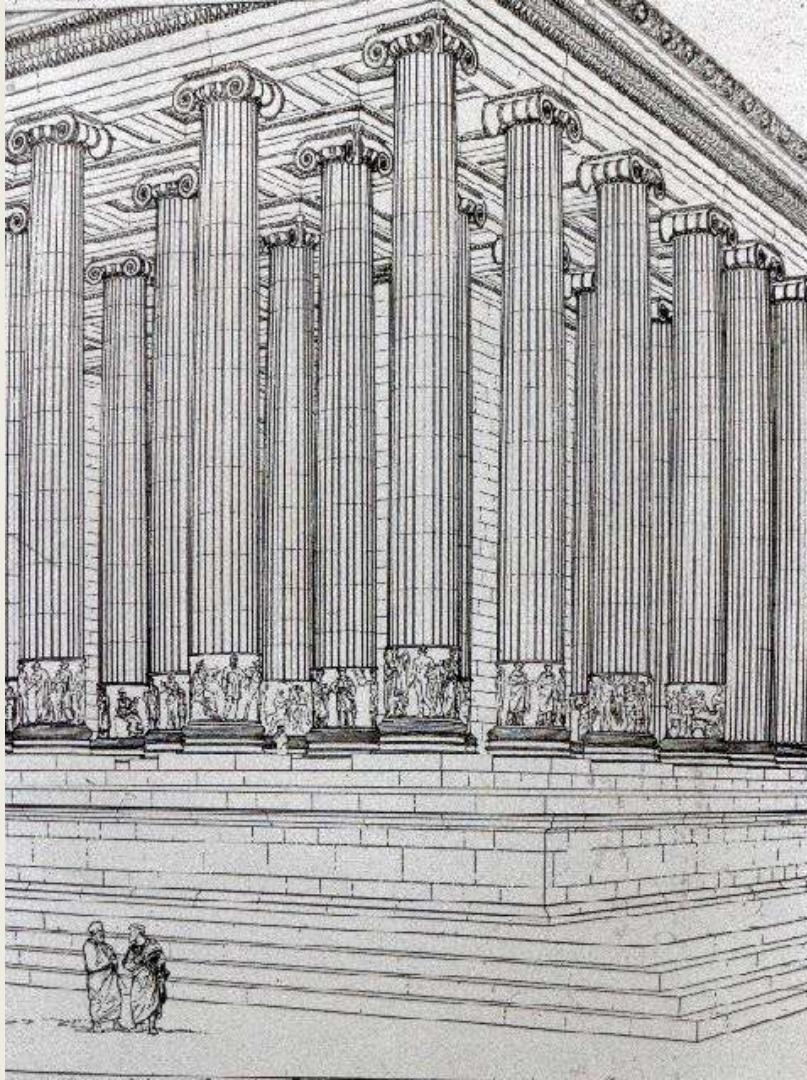
**Zevsov oltar u
Pergamu**

Grčka

**Arhitektura u
helenističkom periodu**

**Zevsov oltar u
Pergamu**

Grčka

**Arhitektura u
helenističkom periodu**

**Artemidin hram u
Efesu**